Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 58. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 4-го БЕРЕЗНЯ 1953. — ПЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS — No. 58. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 4, 1953. VOL. LXI

НАКОПИЧУВАННЯ ВОДНЕВИХ БОМБ НА ВИПАДОК НЕОБХІДНОСТИ

Вашингтон. — За відомостями агенції „Юнайтед Прес" уряд Злучених Держав намагається тримати напоготові якусь кількість водневих бомб — не вижидаючи повного розгону заводу над рікою Саванна для їх продукції. Тепер уряд ще не має готових водневих бомб, щоб ними відстрашити ворога від нападу. Дві проби з водневою зброєю зроблено минулої осені коло Еніветок і вони виявили, що вибух був більше загрозливий ніж передбачувано. Вибух був такий сильний, як вибух трьох мільйонів тонн звісного найсильнішого вибухового матеріялу ТНТ. Для порівняння годиться навести, що перша атомова бомба вибухла з силою 20,000 тонн ТНТ. Найновіша атомова бомба має вибухову силу 80,000 до 100,000 тонн. Перша воднева бомба, яку уряд хоче мати готовою, мала б силу одного мільйона тонн. Якщо б її скинути на землю, то вона може знищити простір в 100 квадратових миль. Такі бомби можуть завезти на призначене місце тільки вправні бомбардувачі повітряних сил. Одначе ці початкові водневі бомби це тільки „незначна" нова зброя в порівнянні з тими родами водневої бомби, які почне виробляти великою кількістю завод над рікою Саванна. Для цієї продукції треба викінчити згаданий завод коштом півтора більйона долярів. Це станеться не раніше як з кінцем поточного року. Заки цей завод буде продукувати готові водневі бомби, то в іншім заводі виробляють тимчасом складові частини кількох водневих бомб, що їх можна буде скласти разом на випадок необхідности.

Агенція „Інтернешенел Нюз Сервіс" сповіщає, що у Палм Біч, на Флориді, голова об'єднаних генеральних штабів ген. Омар Н. Бредлі, заявив, що генеральний штаб бере до уваги можливість уживття атомової бомби у теперішній Корейській війні. З-посеред сьоми можливих проєктів для приспішення дій у Кореї ген. Бредлі згадав бльоканду комуністичного Китаю і бомбардування Манджурії. — Це сказав Бредлі у промові на зібранні Екзекутивного Клюбу в Палм Біч, а його промова, як кажуть, була одобрена президентом Айзенгавером.

Сенат потверджує обмеження витрат на оборону

Вашингтон. — Сенат ухвалив внасигнування $ 947, 379, 579 на додаткові витрати, потвердивши наперед ухвалу Палати Репрезентантів, щоб обтяти фонди на військові цілі на $ 1,200,000,000. Голосування відбулося словесною заявою, після того, як сенатор Стайлс Бріджес з Ню Гемшір звернув увагу сенаторів, що військові витрати це не „свята корова", щоб її не можна було порушувати. Тому, що між ухвалою Палати Репрезентантів і ухвалою Сенату виявилася різниця, біл піде ще до спільної конференції обидвох палат, після чого ще раз буде предметом голосування. Сенат змінив ухвалу Палати, додаючи до її пляну витрат ще $ 22,152,659 на втримання деяких федеральних агенцій.

Колишні військовики дорадниками департаменту оборони

Вашингтон. — Секретар оборони Чарлс Е. Вілсон покликав до життя дорадчий комітет, щоб зробити працю Пентагону більше ефективною. У дорадчім комітеті найшлися такі загально звісні особи: попередник Вілсона, Роберт А. Ловет, генерал Джордж К .Маршал, адмірал Честер А. Німіц, і повітряний генерал Карл А. Спац. Плянують теж запросити на дорадників голів теперішних ділянок оборони, отже армії, фльоти й повітряних сил.

Урядовець „Голосу Америки" відпекується безбожности

Вашингтон. — Під час переслухання свідків в справі різних недотягнень „Голосу Америки" закинено директорові відділу релігійних програм, Роджерові Лайонсові, наче б він був атеїстом і в такому напрямі впливав на висилання релігійних вістей через „Голос Америки". Коли в цій справі слідча підкомісія Сенату, якої головою є сен. Джосеф МекКарті запитала на переслуханні самого Лайонса, він відразу заперечив це і заявив, що він віруюча людина. Не зважаючи на таку заяву, два інші свідки після того ще раз торкнулися релігійности Лайонса і це питання стало головним предметом дальших допитів. Сен. Мек Карті признав, що справа релігійного вірування федеральних урядовців не повинна мати місця на переслуханні, одначе з уваги на це, що тут іде про висилання вісток з релігійної ділянки, то релігійність людини, відповідальної за такі справи, може мати значення на напрям релігійної секції „Голосу Америки".

ПОГЛЯДИ БРОВНЕЛА В СПРАВІ ПРИБЕРЕЖНОЇ НАФТИ

Вашингтон. — Генеральний прокуратор Герберт Бровнел звернувся до Конгресу з пропозицією, щоб признати стейтам тільки ті права до прибережних нафтових багатств, які вони мали, а не згадувати нічого про їхні претенсії до ресурсів поза досі устійнені прибережні зони. Генеральний прокуратор того погляду, що на випадок посягань по багатства поза історичну тримилеву віддаль від берега, прийде до судового спору за конституційність таких претенсій. Тільки стейт Тексас і Флорида мають історичні права до мінеральних багатств, положених під водою в Мехіканськім заливі до віддалі десяти миль від берега, а інші стейти такого права не мають. Мінеральні багатства поза означеною лінією „повинні бути експлуатовані під виключним наглядом федерального уряду, а ввесь прибуток з таких ресурсів має йти на користь цілої країни". Прокуратор заявив ясно, що федеральний уряд не повинен зрікатися претенсій до занурених земель в користь стейтів. На виправдання свого становища Бровнел дав пояснення, що він хоче виминути спору за конституційність ухвали Конгресу, коли прийшлось би передавати такі багатства на правну власність стейтам. Верховний Суд вирішив в 1947 р., що федеральний уряд має головне право до занурених земель коло берегів Луїзіяни, Тексасу й Каліфорнії.

КАНДИДАТ НА АМЕРИКАНСЬКОГО ПОСЛА В СССР ПРО ЯЛТСЬКУ УГОДУ

Вашингтон. — Сенатська Комісія Закордонних Справ у цілоденному закритому засіданні переслухувала Чарлса Е. Болена, що його президент Айзенгавер намітив на амбасадора до Москви. Увага членів комісії була скупчена на поглядах майбутнього посла на договір в Ялті, бо ці погляди значно відбігають від офіційних поглядів республіканської адміністрації. Болен заявив, що він не поділяє поглядів теперішнього уряду, — бо сама домовленість у Ялті не становила поневолення інших народів, як про це твердять, а це уярмлення вчинили самі росіяни, які діють поза пунктами Ялтської та Потсдамської домовлености. Росіяни порушують ці умови й поширюють свій контроль далеко поза межі, передбачені попередніми тайними договорами. Переслухання Болена було дуже гаряче і виявило розходження між членами комісії — сенаторами демократами й республіканцями, що говорить про посилену увагу сенату на важливу справу обсадження становища амбасадора до СССР. — Хоч засідання було тайне, — проте багато з розмов стали й офіційно відомі кореспондентам, зокрема те, що Болен не змінив своїх тверджень щодо засадничої оборони Ялти. Переслухання набрало також присмаку сенсаційности тому, що сам Болен був свого часу — як перекладач — безпосереднім учасником обох нарад — Ялтської і Потсдамської — Рузвелта-Черчила і Сталіна, що відбулися в 1945 році. Болен твердить, що ці умови були необхідністю, бо вони спонукали Росію оголосити війну Японії, що заощадило життя кільком соткам тисяч американських вояків. Крім того, сам китайський націоналістичний уряд пізніше пішов по лінії домовлености, — відступивши багато прав в Манджурії Совєтам. Що ж до совєтського контролю в Польщі, то росіяни його тепер мають над усією Польщею, порушивши тим самим попередні тайні умови, які, як з цього виходить, зовсім не задовольнили росіян. Отож, — твердить Болен, — Ялтська умова була на той час військовою необхідністю і так на неї дивився през. Рузвелт. — Болен заперечив також, що з боку уряду ЗДА були намагання намовити Туреччину забезпечити росіянам привілеї в Дарданелах, — навпаки ЗДА підтримували спротив Туреччини в цьому питанні. Погляди членів Комісії на призначення Болена ще не устійнені, а лише по їх устійненні може вплинути до Сенату внесок про затвердження Болена на становище посла в Москві.

Стассен за більші обмеження в торгівлі з комуністичними країнами

Вашингтон. — Директор Взаємної Безпеки Гаролд Е. Стассен проголосив програму обмеження торгівлі з комуністичними країнами, складену з сьоми пунктів, при чому він виголосив критичні завваги на адресу людей „з трьома К", тобто таких, що він їх вважає за „колябораціоністів з капіталістами й комуністами". Такі люди, на думку Стассена, ведені жадобою зиску, кидаються на підпільні торговельні трансакції, щоб тільки осягнути свою ціль. Стассен заявив, що головна мета адміністрації Айзенгавера в цій справі це обмеження до мінімума можливостей висилки стратегічних матеріялів до країн поза залізною заслоною.

НАДСИЛАЙТЕ МАТЕРІЯЛИ ДО ЮВІЛЕЙНОГО АЛЬМАНАХУ У. Н. СОЮЗУ

У зв'язку 60-літнім ювілеєм Українського Народного Союзу, що припадає в 1954-тому році, Редакція „Свободи" вже почала підготовку до видання великого Ювілейного Альманаху У. Н. Союзу, що має появитися в другій половині цього року. Альманах матиме три головні частині, в яких будуть зібрані та подані основні матеріяли й інформації про: 1. Український Народний Союз, в доповненні до надрукованих вже матеріялів; 2. Українську спільноту в Америці; 3. Українців в усіх інших країнах та на всіх інших континентах вільного світу. В цілості Альманах повинен вміщувати основні інформації про українців, їх історію і розвиток, їх стан посідання та їх суспільно-громадське життя, їх творчість та їх вклад у скарбницю вселюдського прогресу та зокрема про їх працю для визволення України в цій та інших країнах вільного світу.

Щоб могти зібрати й належно приготовити ввесь цей матеріял, звертаємось цією дорогою насамперед до членства У. Н. Союзу, зокрема до голов, секретарів і Управ поодиноких відділів, звертаємось до старих піонерів Союзової організації та Союзового життя, щоб вони завдали собі труду й для історії зібрали та переслали нам до опублікування все те, що вони знають про творення, розвиток і теперішній стан поодиноких Союзових відділів, зокрема про їх ролю в нашому загальному громадському житті.

Рівночасно звертаємось до всіх наших провідних громадян, активних членів численних наших центральних і місцевих установ, організацій і товариств та прохаємо їх надсилати всі можливі тільки інформації про місцеве українське життя.

Окремо звертаємось до представників українських національних спільнот в усіх інших вільних країнах та на всіх інших континентах вільного світу, де тільки перебувають українці, щоб надсилали матеріяли про ці українські спільноти.

В усіх випадках було б побажано, щоб були подані: 1) Коротка історія спільноти, громади чи установи; 2) Теперішній її стан, включно з відповідними статистичними даними, якщо це можливо, кількістю членів, майном, працею і т. п.; 3) Коротка характеристика. Дуже побажані теж короткі репортажі, спомини та образки і описи з місцевого життя-буття, як теж фотосвітлини з минулого і сучасного. Використані й невикористані матеріяли будуть, на бажання, з подякою повернені.

Зокрема звертаємось до наших журналістів, письменників та всіх інших людей доброї волі з гарячим проханням, щоб надсиланням матеріялів допомогли нам в цьому задуманому ділі. Імена усіх тих, які надішлють матеріяли, будуть з вдячністю відмічені в книзі.

Ювілейний Альманах У. Н. Союзу мав би бути своєрідною „Книгою Битія" української національної спільноти поза залізною заслоною в усіх країнах вільного світу, й його можна приготовити тільки при максимальній співпраці всього нашого загалу. Про значення такого видання для сучасности і майбутности не приходиться говорити, бо воно наявне. Тому прохаємо і закликаємо: надсилайте матеріяли!

Матеріяли надсилати на адресу Редакції „Свободи": „Svoboda", P. O. Box 346, Jersey City, N. J., із зазначенням: Ювілейний Альманах. Термін надсилання матеріялів — найпізніше до кінця червня цього року.

Редакція „Свободи".

ВЧОРА ВОРОГИ — СЬОГОДНІ ПРИЯТЕЛІ

Франція і Німеччина, що вели великі війни впродовж першої половини цього сторіччя, тепер об'єднуються до оборони перед новим спільним ворогом — комуно-московським імперіялізмом. Хоч і між ними є ще деякі суперечності, головно в справі Саарщини, того не видно на обличчях німецького канцлера і міністра закордонних справ д-ра Конрада Аденауера (зліва) та французького міністра закордонних справ Жоржа Бідо, які дружньо виступили на прийнятті бельгійської амбасади в Римі після спільної конференції з міністрами закордонних справ Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембургу в справі Европейської Оборонної Спільноти.

ВИШИНСЬКИЙ В О.Н. ОБВИНУВАЧУЄ АМЕРИКУ В НАМАГАННЯХ ПОШИРИТИ КОРЕЙСЬКУ ВІЙНУ

Об'єднані Нації, Н. Й. — Совєтський міністер закордонних справ Андрей Вишинський, промовляючи в понеділок в Політичному Комітеті Генеральної Асамблеї, обвинувачував Америку, що вона не тільки „бльокує" справи перемир'я в Кореї, але й змагає до поширення війни на Далекому Сході, використовуючи азійців за „гарматнє м'ясо". Він заповів, що Совєтський Союз „ніколи не погодиться" на інші умови перемир'я в Кореї, як тільки ті, що їх запропонували комуністи та які вже відкинули Об'єднані Нації. Відповідаючи на попередню промову американського представника Кабота Ладжа, Вишинський закидував йому „підробленість" і „фальсифікацію" та гостро виступав проти цілої закордонної політики президента Айзенгавера відносно Азії й Европи. При цьому Вишинський признав і потвердив видвигнене Ладжом обвинувачення, що Совєтський Союз постачає зброю комуністичним військам в Кореї, кажучи, що Совєти ще перед 1948 роком „продали" Північній Кореї надвишку озброєння своїх окупаційних військ, відкликаючи їх з Кореї в 1948 році та що від того часу вони не постачали зброї північно-корейським комуністам. Це тведження заперечують факти, бо відомо, що корейські червоні користуються найновішими моделями совєтської зброї, випродукованими вже після 1948 року. Відносно постачання совєтської зброї комуністичному Китаєві Вишинський твердив, що Совєти ніколи того не скривали і не заперечували, бо вони роблять це на підставі зобов'язуючих договорів з Китаєм, дістаючи в заміну з Китаю сирі матеріяли, включно зі стратегічними.

Президент вірить у здобуття приязні арабів

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив, що він зайнятий наладнанням стосунків між ЗДА й арабськими країнами і що він надіється дійти до кращого порозуміння. Це сказав президент під час тридцять хвилинної конференції з князем Фейзалем, міністром закордонних справ Савді Арабії, у приявності секретаря стейту Джана Фостера Доллеса. Комунікат з Білого Дому звідомляє, що князь Фейзал і президент обговорили справи, що мають спільне значення для обидвох країн і що Айзенгавер „виявив свою турботу з приводу деяких познак, що останніми часами наступило погіршення відносин між арабськими країнами й ЗДА. Президент заявив, що це буде його змагання відновити довір'я, яке панувало давніше і що арабські провідники сповнені таким самим бажанням".

Бідо відмовляється від своїх уступок у Римі

Париж. — На конференції шістьох держав у Римі — французький міністер закордонних справ Бідо погодився на те, що Франція ратифікуватиме мировий та оборонний договори, не чекаючи на прийняття додаткових протоколів до цих договорів. Але тепер у Парижі міністер Бідо заявляє, що ці додаткові протоколи не сміють бути змінені ані залишені, бо вони творять основну частину договорів. Інші учасники римської конференції думали, що протоколи можна буде змінити в той спосіб, щоб вони не суперечили текстові договорів, але нова заява міністра Бідо в Парижі показує, що його „уступки" в Римі зовсім не зблизили дати ратифікації французьким парляментом мирових договорів.

Проф. Л. Добрянський говорив в головній квартирі 2-гої Армії про психологічну стратегію

Форт Джордж Г. Мід, Мд. — Проф. Лев Добрянський, голова Українського Конгресового Комітету, виступив тут в дні 19-го лютого в головній квартирі 2-гої Армії з доповіддю про „Західну психологічну стратегію відносно СССР". Схарактеризувавши коротко теперішнє міжнародне положення, доповідач звернув увагу на такі головні проблеми: 1) Характер ворога; 2) Можливості капіталізації слабих місць у ворожому фронті; 3) Візія миру після перемоги. Використовуючи численні джерельні матеріяли, проф. Добрянський заторкнув головні пункти психологічної стратегії в теперішній холодній війні в рямках політики визволення, звертаючи окрему увагу на великий потенціял антибольшевицьких сил в самому Совєтському Союзі, зокрема на організований і стихійний український резистанс. Доповідач підкреслив, що того потенціялу не можна належно розвинути і використати без докладного з'ясування американських політичних цілей, зокрема без активної підтримки національно-політичних аспірацій українського та інших поневолених Москвою народів.

ТЕГЕРАНСЬКІ КОМУНІСТИ ДЕМОНСТРУЮТЬ ПРОТИ АМЕРИКИ

ДЕМОНСТРАНТИ ОБКИДАЛИ КАМІННЯМ АМЕРИКАНСЬКІ АВТА; КОМУНІСТИ ВИКОРИСТОВУЮТЬ СИТУАЦІЮ; МОССАДЕК ОПАНОВУЄ ПОЛОЖЕННЯ

Тегеран, Іран. Демонстрації товпи на вулицях столиці Ірану продовжувались теж вчора, прибираючи поступово антиамериканський характер, як до демонстрантів прилучились комуністи, викрикуючи старе їхнє гасло: „янкі, забирайтесь додому!". Три американські авта, якими їхали аташе місцевої американської амбасади, були обкидані камінням, але ніхто не був поранений. Демонстрації почались з кінцем минулого тижня на тлі суперечностей між молодим шахом і старим прем'єром д-р Моссадеком, якого початково демонстранти були змусили втікати тільки в нічній сорочці з його резиденції та схоронитись в сусідньому будинку парляменту. Опісля почали демонструвати прихильники Моссадека, який, виходило б, знову здобув контролю в країні та проголосив „деклярацію перемоги", дякуючи демонстрантам за допомогу та закликаючи їх вернутись назад до їхньої праці, обіцяючи, що він їх „покличе", якщоб зайшла знову така потреба. Під час дотеперішних демонстрацій щонайменше дві особи були вбитих і 73 інші покалічені. Раніше прем'єр відставив шефа штабу армії за те, що він не потрапив своєчасно перешкодити в демонстраціях проти „національного уряду". Рівночасно повідомлено, що Моссадек плянує ввести в життя закон, на підставі якого були б створені та почали діяти надзвичайні суди, які судили б тих, що „піднімаються проти національного уряду". Присудом в таких судах була б кара смерти. Ввечорі положення в Тегерані вже було відносно спокійне. В демонстраціях впродовж дня взяли участь комуністи із забороненої партії Тудег, демонструючи в користь Моссадека, хоч в поодиноких випадках приходило до бійки між ними і прихильниками Моссадека. Демонстрація набрала протиамериканського характеру, як три американські авта переїжджали припадково вулицею, по якій відбувалися демонстрації. Демонстранти загородили дорогу автам і тоді подорожні представники місцевої американської амбасади, між ними одна жінка, залишили авта та зникли в товпі. Щойно тоді комуністи почали демонструвати проти американців, обкидуючи камінням їх порожні авта.

Йошіда затримує своє становище

Токіо. — Японський парлямент більшістю 191 до 162 прийняв внесок, щоб справу догани прем'єрові Йошіді віддіслати до Дисциплінарної Комісії парляменту. Ця комісія може ухвалити догану прем'єрові за те, що образив соціялістичного посла, назвавши його „дурнем", але могла б також позбавити його посольського мандату. Внесок про догану для прем'єра перейшов тому, що коло 60 послів із Ліберальної партії, до якої належить прем'єр Йошіда, вийшли під час голосування із залі нарад. Але під час голосування над бюджетом ліберальні посли підтримали Йошіду більшістю 241 до 196. Частина лібералів хоче позбутися Йошіди, бо хотіла б дати провід молодому політикові. Йошіда грозить своїй партійній опозиції, що, коли не дістане більшости, розв'яже парлямент, а того бояться опозиційні партії, бо не мають грошей на нові швидкі вибори.

1,326 літаків та 80,000 літунів для Західної Німеччини

Бонн. — Західна Німеччина плянує організувати своє літунство в той спосіб, щоб воно складалося з 1,326 машин та 80,000 літунів. Вже тепер німецька молодь сотнями голоситься до літунської військової служби. Німці виготовили організаційний плян для цього літунства. Тимчасова Комісія Европейської Оборонної Спільноти вирішила, що англійська мова буде розмовною мовою в літунстві. Німецькі пілоти переходитимуть вишкіл в тих країнах, які доставлятимуть літаки для Німеччини.

Прем'єр Черчил не погоджується на виміну в'язнів

Лондон. — Прем'єр Черчил не погодився на угорську пропозицію, щоб за арештованого угорськими комуністами англійського громадянина купця Едгара Сандерса звільнити 25-річну малайську комуністку, засуджену до кари смерти за підривну діяльність проти малайського уряду. Але прем'єр додав, що цю справу можна б було вирішити тоді, коли б смертна кара комуністки Лі Менг була скасована та замінена на в'язницю. Під час дискусії пригадали, як то 1918 року англійська влада за М. Літвінова виміняла свого консула сер Роберта, якого тоді були заарештували большевики.

БУРМСЬКА СТОРОЖА ПОСТРІЛИЛА ДВОХ РОСІЯН

Рангун, Бурма. — Бурмська сторожа простріліла в понеділок двох урядників місцевої совєтської амбасади, як вони намагались увійти в заборонену військову зону та не послухали перестороги, щоб зупинитись. Обидва ці совєтські „дипломати", Константин Анікін і д-р Барбізо, були важко поранені. В понеділок після півночі вони обидва під'їхали урядовим автом амбасади до забороненої зони й сторож відкрив на них вогонь щойно після того, як не послухали повтореного три рази заклику, щоб зупинитись. Обидвох поранених негайно відвезено до місцевої лікарні та приміщено в окремій кімнаті, перед якою совєтська амбасада поставила свого власного сторожа, що нікого не допускає до поранених і сам відмовляється дати будь-які вияснення репортерам. На всі запити він відповідає: „Питайтеся бурмську поліцію і бурмське міністерство закордонних справ". Тимчасом, теж бурмська поліція і міністерство відмовляється від будь-яких дальших вияснень і не проголошено жадного офіціяльного комунікату. Цей випадок створює нове загрозливе положення в Бурмі, положеній в сусідстві червоного Китаю, та яка намагається вдержати „політичний балянс" між комуністичним і західним світами. В додатку, Бурма має клопіт з більшими відділами національно-китайських військ, які перейшли з Китаю до Бурми й там, скриваючись в лісах, роблять випади на прикордонні комуно-китайські гарнізони, побоюючи теж бурмську армію, якщо та намагається протиставитись їм.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered an Second Class mail Mater at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 auhtorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's issue (The Ukrainian Weekly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БЕРЕЗНЕВА КАМПАНІЯ А. Ч. ХРЕСТА

В самому Ню Йорку зголосилося 25,000 жінок і дівчат до помочі місцевій Філії Американського Червоного Хреста зібрати $7,000,000, що їх призначила на це місто Централя цеї гуманітарної установи. Подібне явище можемо завважити також по інших містах, великих і малих. Всюди, в цілій Америці, десятки тисяч жертвуватимуть в місяці березні радо свій час, щоб дати змогу Американському Червоному Хрестові теж і надалі вив'язуватись з його обов'язків. На цей рік треба йому зібрати $93,000,000. Отже дещо більше, як минулого року, але куди менше, як це бувало в час війни.

Президент Айзенгавер, як почесний предсідник АЧХреста, розпочав цьогорічну збіркову кампанію, звертаючись до американського громадянства з відозвою, в якій читаємо, між іншим, таке:

„Американський Червоний Хрест є одною з вільних установ, які допомагали цій країні стати великою.

„Те, що люди виконують через Червоний Хрест, вони роблять в дусі вільних чоловіків і жінок, які добровільно віддають свої услуги для допомоги своїм ближнім у випадку особистої трагедії, катастрофи чи крайньої необхідности . . .

„Ваш Червоний Хрест рятуватиме людей у безчисленних нещастях. Ніхто не знає, звідки їх можна очікувати, де вони станутьcя. Зате кожний знає, що на місці нещастя з'явиться Червоний Хрест.

„Американські співгромадяни, я знаю Червоний Хрест. Я знав його в час миру і в час двох світових воєн. В кожний час і в кожній потребі, він змагає до скріплення сил нації допомагаючи людям самим собі допомагати, як і своїм ближнім. Він завжди готов послужити. Але тільки ми — американський нарід — можемо допомогти йому бути завжди готовим.

„Вважаю це нашим американським привілеєм допомогти здійсненню відозви Американського Червоного Хреста, яка закликає по пожертв на Фонд в 1953 році".

Ті слова президента багато з нас чули вже по радіо чи телевізію, або читали їх а американській пресі. На телевізії виступала ще маленька дівчинка з Бруклина, яка впродовж чотирьох років дістала через АЧХрест 150 півкварт крови, що врятувало їй життя. Капітан-каліка з Кореї теж добре вияснив своїм власним досвідом і прикладом, як збирана АЧХрестом кров рятує ранених вояків. А АЧХрест не тільки що має зібрати цього року $93,000,000 грішми, але також треба йому ще п'ять мільйонів півкварт крови для рятування вояків у збройних силах, як і тих, що працюють в оборонній промисловості, чи взагалі цивільних людей, що в нужді, а в першу чергу треба їх для рятування дітей.

Додамо, що все це повинно нагадати нам, що тут мова також і про рятування наших власних синів, що на фронті, чи в збройних силах, чи теж і не одної нашої власної дитини.

Ще одно: Як тільки з Европи дійшла сумна вістка про повеневу катастрофу, Американський Червоний Хрест був першим, що вислав негайно поважну допомогу нещасним потерпілим. Таке саме буває і в інших подібних випадках. Ми переконані, що цю благородну руку Американського Червоного Хреста відчує ще й український нарід, як тільки буде змога його рятувати, а такого порятунку він певно потребуватиме. Тому ще й з цього боку пам'ятаймо, щоб також і цього року між тими, що складають пожертви на АЧХрест, чи йому добровільно допомагають у збірці, не бракувало українських імен, як з старої й нової еміграції, так і з тут роджених.

Іранська трагікомедія

В Тегерані, столиці Ірану, заіснували з кінцем минулого тижня події, з яких можна б здорово посміятись, якщоб вони були тільки на сцені, а не в дійсності. Події коротко виглядали так:

Попереднього тижня старий прем'єр д-р Моссадек відбув з молодим шахом конференцію „в актуальних справах" і намовив його виїхати закордон „для підрятування здоров'я". Шах погодився і вже мав виїжджати, як в справу вмішався мусулманський провідник в парляменті Кашані, підозріваючи, що Моссадек хоче захопити владу в країні та заставити шаха до абдикації. Дебати й підозріння перенеслись на вулицю, яка зареагувала по свойому: одні почали демонструвати під гаслом: „смерть або шах", а інші під гаслом: „смерть або Моссадек". Прихильники шаха дістались до резиденції прем'єра, який, знаючи своїх земляків, не завдав собі труду навіть одягнутись і в самій тільки нічній сорочці втік задними дверима з резиденції та сховався в сусідньому американському урядовому будинку. Наступного дня теж в нічній сорочці виступив перед парляментом, а вернувшись назад до своєї резиденції, відставив шефа штабу армії та шефа поліції за те, що допустили до демонстрацій та підозріваючи їх в „невірности". У висліді демонстрацій одна особа була вбита і кількадесять поранених. Демонстрації продовжуються, шах відкликав свій виїзд закордон, а Моссадек намагається здобути знову контролю в країні.

Цим подіям вільний світ приглядається з тривогою та занепокоєнням ,не так з уваги на самі події, як радше на ключеве положення Ірану в теперішній загрозливій міжнародній ситуації.

Тимчасом сам Іран находиться в направду оплаканому стані. Населення Ірану, що живе в злиднях і темноті, не має багато до говорення в політичних справах, за вийнятком таких припадкових виступів, як минулої суботи. Політику ведуть відносно малі та антагоністичні групи, які дбають про все інше, тільки не про долю та добро народу. Моссадек та його прихильники, розпочавши нафтову війну з Англією, призвели країну до ще більшого зубожіння. Шах, що під час свого недавнього побуту в Америці, зробив тут найкраще враження, намагався дати приклад дбання про долю народу тим, що рішив відпустити селянам свої великі земельні посілості. Суперечності між шахом і Моссадеком намагається використати для своїх групових цілей мусулманський провідник Кашані, а створений тим загальний хаос використовують комуністи із забороненої партії Тудег, бо їм єдиним на тому хаосі залежить.

Іран потребує західної допомоги під кожним оглядом, подібно, як і захід потребує Ірану для консолідації свого оборонного фронту проти совєтської загрози. Тимчасом, для такої допомоги потрібна бодай мінімальна стабільність іранського уряду та взагалі політичного положення в Ірані. Жадна з країн не буде викидати своїх грошей на інвестиції для розвитку і піднесення іранського господарства, якщо вона не має бодай мінімальної запоруки, що завтра з її інвестиціями не станеться так, як з інвестиціями Англо-Іранської Нафтової Компанії, або що Іран зі своїм хаосом сам не скотиться в большевицьку пропасть.

Із західних коментарів до цих останніх подій в Ірані виходить, що західні дипломати намагалися спам'ятати Моссадека і Кашані та переконати їх, щоб звернули з того шляху, по якому вони йдуть та який веде просто до національної катастрофи і самогубства. З останніх подій виходило б, що ці спам'ятування і переконування ще не мають належного зрозуміння між іранськими провідниками та що Іран все ще перебуває в смертельній загрозі для його волі і незалежности, становлячи рівночасно одне з найбільш „запальних місць" в легкому до запалення міжнародному положенні.

Повідомлення „Російського Політичного Комітету"

В „Новому Русскому Слові" з 21 лютого опубліковано повідомлення „Російського Політичного Комітету" в Ню Йорку, підписане „групою громадських і політичних діячів, як американських громадян російського походження, так і російських емігрантів, що проживають в Америці".

Цей документ яскраво свідчить про живучість імперіялістично - централістичного духу серед росіян, як національної спільноти, про впертість великодержавницьких настанови і спрямовання цієї групи.

Можна вітати, що автори „повідомлення" одверто висловили основи своїх вихідних позицій і цілей. Це в значній мірі полегшує критику з боку кожного противника всякого імперіялізму й централізму, в тому числі і російського націоналістичного, а також розкриття суті „російського політичного комітету", який поставив собі метою, як заявляють автори „повідомлення", „роз'яснити громадській думці вільних народів ту небезпеку, яку таїть в собі утотожнення комунізму з Росією".

На жаль, автори „повідомлення" ніде ясно не сказали, що вони розуміють під словом „Росія", чи територіяльно те, що було колись російською імперією династії Готорп-Романових, яка розпалася 1917-18 років, чи ту територію, яка нині має назву „Російська Совєтська Федералістична Соціялістична Республіка" і входить в склад СССР.

По всьому духу „повідомлення" можна вважати, що автори його мають на увазі саме Росію часів царату, бо вони покликуються на свою пошану „до великого історичного минулого Росії", тобто по-нашому до всього того, що відбулося від XII століття, коли на Сході Европи створилося Московське царське самодержавство, яке шляхом насильства і підступного просякання в сусідні території підпорядковувало собі людей, що ті території заселювали, накидаючи тим людям власний московський, політичний і суспільний устрій в Новгороді, Пскові, Білорусі, Україні, а пізніше за часів імперії в Польщі, в Прибалтиці, на Кавказі, в Азії. Кривавий, підступний зріст Московського царства і Російської імперії, це те „велике історичне минуле", яке шанують творці „Російського політичного комітету" і яке вони хочуть відновити на майбутнє, визнаючи основою того відновлення чомусь тільки віроісповідання — „первенствующе становище, що природно (?!) належить в житті „русского народа", — Православ'ю". Злою іронією звучать після проголошення такої основи слова „повідомлення" про обіцяний „правовий державний устрій", про „свободу особи і рівноправність всіх громадян, незалежно від їх віроісповідання, мови і національного походження", бо яка то може бути свобода і рівноправність, коли наперед проголошується „первенствуюче становище" віроісповідання „русского народа"? Адже „первенствуюче становище" логічно значить, що „нерусские" народи — річ другорядна, отже підпорядкована, підпанована і має слухатися „первенствующого".

Нині у всьому вільному, отже демократичному світі, правдиві демократи рвуть з „великим історичним минулим" і хочуть творити велике, чисте, нове майбутнє, як то зробили, наприклад, англійці, порвавши з своїм „великим історичним минулим" і створивши „Комонуелт", спільний світ і скеровуючи свої зусилля в майбутнє по новому, в творення солідарности між людьми і народами, без будь яких „первенствуючих становищ", ніби „природно приналежних" кому б то не було. Це стремління до скасування будь-яких привилеїв — теж споконвіку природна річ в житті людства, серед якого, споконвіку іде вперта боротьба між людьми.

Якщо свобода і рівноправність, так свобода і рівноправність для всіх людей, чоловіків і жінок, а не „природно приналежні первенствуючі становища" — так нині думають прихильники Атлантійської Хартії, Деклярації прав людини Організації Об'єднаних Націй, Европейської Конвенції про права людини 16 західноевропейських держав, проєкту Хартії Прав Европейської Спілки Федералістів, проєкту Хартії громадських вольностей, Ради Громад Европи, і проєкту конституції держав Спільноти вугілля і сталі.

Творці „Російського Політичного Комітету" обіцяють нові основні закони Росії, які будуть встановлені „Всеросійським Установчим Збором, вільно обраним після упадку совєтської влади".

Тут варто згадати дещо з українських політичних вимог, висловлених речником теж політичних діячів України в XIX столітті. Маю на увазі розходження борців за політичну свободу України з російськими революціонерами з підпільної організації „Народна Воля" в 70-х роках минулого століття. Український емігрант Михайло Драгоманов в статті „До біографії А. І. Желябова" писав 1882 року: „Єдність неможлива ні для якого українського гуртка з ніяким „русским гуртком" ані партією до того часу, поки „русские" гуртки не відмовляться від теорій єдности Росії і не визнають український народ нацією, зовсім на рівній нозі з великоросійською, польською і т. п. зі всіма практичними наслідками такого визнання".

Ці думки не втратили свого значення і по нинішній день, коли йде мова про впорядкування не тільки території колишньої царської Росії, але й всього Сходу Европи, що опинився під ярмом Кремля, бо нині увесь вільний демократичний світ має діло з солідаризацією яскраво виявленого імперіялізму з російським комунізмом, як формою суспільного життя.

Творці повідомлення „Російського політичного комітету", проголосивши догму державної єдности Росії, нічого нового, розуміється, не сказали, вони тільки повторили престареньку догму російських імператорів. У тих творців „народ" визначається єдино тільки „вірою в Бога" і тільки як православний русский народ; інших народів нема, є тільки „населення Росії". Проголошення „вільного розвитку національних самоврядувань і культур", це цукерочка для легковірних, бо самоврядування може бути не тільки національне, але й територіяльне і фахове. Але про демократію, як суспільний лад, годі щось прочитати в „повідомленні": державна єдність Росії важніша.

Характерне в повідомленні Російського Політичного Комітету і те, що немає в ньому жодного слова про людську особу, як таку. Тимчасом ми знаємо, що Гаагський Конгрес 1948 року, де була представлена, можна сказати, інтелектуальна еліта Західної Европи, докладно, всесторонньо і глибоко висловив свій погляд на людську особу, як основний первень суспільного життя і визнав її суверенітет у всіх суспільних справах.

До того як можна забувати, що царська імперія після революції на початку 1917 року розвалилася, що на її просторах виростали і виросли національно-державні самоврядування у вигляді вільних республік багатьох народів колишньої Росії і що ці республіки були насильно, криваво знищені і уярмлені під проводом комуністичної партії, як політичної сили. Ті республіки були створені свідомими своєї гідности людьми, були зі зброєю в руках оборонювані.

Якщо нині на Заході Европи відбувається широкий і глибокий процес перебудови міжнародного життя без „первенствуючого становища" будь-якого народу чи віроісповідання, то тим самим твориться так би мовити, притягаюча сила для всіх вільнолюбних людей і народів Сходу Европи. В таких умовах всі намагання відновити державну „єдність" творчому процесові на Заході, іншими словами, як намагання повести народи Сходу Европи шляхом сепаратизму від західноевропейської культури і цивілізації, як це робила Російська Імперія і як це робить нині Кремль.

Тому повідомлення „Російського політичного комітету" повинно збудити увагу не тільки представників уярмлених народів Сходу Европи на еміграції, але і самого російського і американського народу: чи слід народам Сходу Европи відокремлюватися від творчого процесу, що відбувається на Заході і протиставляти себе тому процесові, про який творці „повідомлення" навіть словом не згадали.

Світозор Драгоманов

Ярослава К.

Українська Шкільна Рада— на допомогу матерям

У виховних питаннях забирало вже голос багато наших визначних педагогів, громадських діячів, виховників і ін. Всі вони вказували на це, що головним чинником у вихованню є рідний дім, а в ньому мати. Одначе було мало голосів самої матері, від якої в найбільшій мірі залежить оте збереження національного обличчя дітвори.

Сьогоднішня українська мати мовчить, вона в більшості не має спроможности, ані часу на теоретичні міркування. Вона обвантажена непомірно важкими обов'язками, тягне свою тачку життя в нових умовинах і бореться за душу дитини, щоденно .Бореться, як вміє, бореться як може, без допомоги, без поради, без модерної української педагогічної літератури, з якої могла б черпати вказівки, без актуального для тих справ посвяченого журналу — зі страшним почуттям болю і приниження, що інші народи ці справи розв'язали. Вона навіть американської мови не встигла ще як слід опанувати, бо ніколи не має часу для себе, для своїх потреб, тому теж ніяк їй користати з цих скарбів, які криються в публічних бібліотеках. Полишена сама собі, своїм сильним прив'язанням до свойого рідного — впливає в більшості свідомо, а часом навіть і несвідомо на національне виховання дитини. Щаслива ще та мати, яка має змогу бодай раз на тиждень післати дитину до вечірної школи українознавства, чи до Пласту. Там дитина перебуває хоч короткий час серед окруження українських дітей, а до того ще й чогось навчиться, щось скористає. Одначе цих благодатей в порівнанню з запотребуванням є дуже мало, коли ще брати до уваги й те, як наші люди порозкидані не то по всіх теренах Америки й Канади, а то й цілого світу, але й в самих громадах.

Пригляньмось зблизька тим матерям. Один тип матерей виглядає назовні так, що матері на все махнули рукою. Не дбають про ніщо. Працюють поза домом, а ще потім і в домі. В неділі і свята сплять, відпочивають. Не видно їх в церкві, рідко коли бувають на імпрезах, а коли говорите з ними, завважите, що мало чим інтересуються. Їхні діти не мають української книжечки і в більшості зачинають щораз гірше володіти українською мовою (що зараз помітне по акценті). Чи ці матері вже пропащі, а з ними і їхні діти? Чи вони вже зовсім забули рідний край? Ні, вони просто з безрадности опустили руки, бо не годні подолати тому всьому. Не маючи нізвідки піддержки, заломилися! Хто з нас не завважив таких випадків, коли навіть дорослі діти наших приятелів, які ще два роки тому приїхали зі скитальщини і певно там на Тризуб присягали вірність Неньці Україні — сьогодні зійшовшись (і то в приявності і без жадної реакції з боку матерей) — не говорять між собою своєю рідною мовою. Але то ще нічого, прислухаймось темам тих розмов! Чи це дійсно так мусить бути? Чи при збірному зусиллі і організованій свідомості не можна тому бодай трохи протидіяти?

Або інша картина. Не так давно ходили ми з колядою. Свят Вечір. У вас свято в душі. Ходите по своїх людях, в більшості по „скитальцях". Нерідко зустрічаєте в хаті будень, батько в роботі, або часто батько з дітьми, а матері нема вдома — „робить"! На столі м'ясо, ялинка осипається (громада святкує за старим стилем!) Завважуєте конcтернацію. Але діти цього не розуміють. Вони радіють, в ручки б'ють з радості. Це ж колядники прийшли! Подекуди жінки втирають сльози, спомини будять їх з апатії, їм стає боляче!

Але знайдете й іншу матір. Вона держиться (хоч теж нерідко працює, бо заробітки чоловіка не вистачають). Вона знає вагу виховання, хоч часом і „невчена". Хата прибрана, на столі калач і кутя, діти святково одягнені, ялинка горить. Свято! Колядуєте разом з родиною з гордістю за українську матір. Вона йде твердим шляхом, але таким, яким треба.

Приглядаєтесь такій свідомій матері зблизька і вбу-

(Закінчення на стор. 3-тій)

JAMES BURNHAM

ПОЛІТИКА ВИЗВОЛЕННЯ

(THE POLICY OF LIBERATION)

X. Розділ з друкованої тепер книжки „Здержування чи Визволення" ("Containment or Liberation")

(3)

Точну форму взаємовідносин з екзильними представниками інших поневолених країн треба буде встановляти відповідно до специфічного положення в кожному випадку. Побажано було б зберегти максимальну гнучкість та здавати собі справу, що діяння екзильних груп є завжди перехідне. Остаточно політичний вислід залежить від тих, що залишаються, а не від вигнанців. В тому самому часі З'єдинені Держави повинні продовжувати пошукування за формами, які виявляли б переконання про кінцеве визволення, вони повинні поступати так, наче б теперішнє поневолення було тільки одним епізодом а визволення неминуче.

Нація — держава не існує вповні так довго, як довго вона не може себе боронити: то значить, як довго вона не має армії. Тому, отже, в рямках політики визволення було б негайне створення військових частин під прапорами поневолених тепер націй. Чи ці військові частини повинні бути підпорядковані команді НАТО, Об'єднаним Націям (подібно як в Кореї) чи долучені до збройних сил З'єдинених Держав, це вже технічне питання, на яке можна дати практичну відповідь. Натомість рішення створити ці частини, це вже не технічна, але політична проблема незвичайної важливости, зокрема з уваги на її потенціяльний ефект в рямках совєтської сфери.

Нація — держава мусить мати вишколених громадян для виконування адміністративної і професійної праці, якої вимагає соціяльне існування. Тому, що таких викоренили, зіпсували або знищили комуністичні режими дома, закордоном треба зібрати щонайменше деяких одиниць — можна б сказати кадри. Це значить, що того роду інституції, як скромний Університет Вільної Европи на Вигнанні, повинні бути розгорнені на ширшу скалю та що з них повинні бути зняті політичні кайдани так, щоб вони цілком явно могли приготовляти чоловіків і жінок до перебрання громадських відповідальностей в їх визволених батьківщинах.

Такі дії — політичні, господарські, військові, виховні — з конечности можуть починатись під цю пору в некомуністичному світі. Але їхнє зосередження і цілі є на всякий випадок внутрі совєтської сфери. Під геополітичним оглядом вони є застосуванням того, що я назвав східньо-европейською стратегією. Треба припускати, що рівночасно з ними будуть пороблені заходи для встановлення зв'язку з батьківщинами: при допомозі всіх засобів порозуміння, а де це можливо, безпосередньо при допомозі післанців та особисто. Ці різноманітні дії, базовані так як вони є на припущенні про неминучість визволення, запевнять самі собі багато із змісту порозуміння. Щож більше могло б одушевити поневолені народи або збентежити їхніх володарів, як вістка про представника вільної Польщі, що засідає в радах НАТО; про вільні полки під прапорами Румунії, Естонії, Росії; про вільний український відділ, що захопив гору в Кореї або змів з лиця землі один з відділів Го Чі Мінга в Індо-Китаю; про клясу тисячів молодих східньоевропейців, які закінчили свій вільний університет з дипломами в адміністрації, сільському господарстві, інженерстві; при 20,000 східньо-европейських, китайських і російських вигнанців, що получують військовий вишкіл із сільським господарством в Північній Африці; про нищильник НАТО з балтійською залогою; про те, що вільний речник всіх поневолених націй був принятий з почестями у Вайт Голл, Ке д'Орсей і в Державному Департаментові?

Програма визволення відразу перемінить проблему втікачів, що досі були немов нестравне тісто в шлунку вільного світу. Для втікачів буде більше ніж досить до роботи в галузях, що вимагають багатьох умових, моральних і фізичних кваліфікацій. Буде можливо зорганізувати спеціяльну кампанію для втечі, призначену на послаблення ворога в критичних місцях та на заповнення прогалини в наших власних силах.

Ціллю політики визволення є звільнити людей від тоталітарної тиранії комунізму. Комуністична влада, і тим самим антикомуністична політична війна діє однаково як на зовні так і внутрі совєтської сфери. Визвольна перспектива пропонує, щоб головною стратегічною ціллю в несовєтських державах було поставлення поза законом комуністичної заповзятливости. Я вживаю цього слова в подвійному сенсі, розуміючи: переконати публічну опінію про факт, що комунізм є інтелектуальним і моральним „бандитом" (автло) — поза дозволеними межами цивілізованої спільноти; і, друге, щоб витягнути з цього практичний висновок, ставляючи поза законом і здавляючи організований комуністичний рух. Ця стратегічна ціль є безумовна в політиці визволення, тому що вона є частиною завдання звільнити людей з комуністичної змови як теж і тому, що жадна нація не може встоятись проти совєтського натиску і ще менше поборювати совєтську армію, якщо вона внутрішньо спливає кров'ю в наслідок комуністичної активности на широку скалю.

3

Політика визволення признає право на самовизначення і тим самим на незалежність всім націям совєтської імперії, включно з націями, положеними в совєтських кордонах з-перед 1939 року. Якщо визволення фактично веде до розбиття теперішньої совєтської імперії на кількатузинів цілком незалежних, суверенних і конкуренційних держав, то це щонайменше усуне нестерпну загрозу для світової безпеки, яка існує з уваги на контролю всієї центральної Евразії одним єдиним державним апаратом. Навіть така супер-балканізація була б більш виносима, ніж теперішній стан справ, хоч вона не давала б причин до безтурботного святкування. Вона вдержувала б цей район в перманентному стані нестабільности з міріядом малих суперечностей і конфліктів, які майже з певністю вели б до війни або майже-війни. По всіх правдоподібностях, незалежність новозвільнених націй не тривала б довго.

Такі консеквенції можна б оминути при допомозі добровільного об'єднання Центральної і Східної Европи до такого чи іншого ступня і в такій чи іншій формі. Не заперечуючи перспективів визволення, східньо-европейська федерація, сама як частина европейської федерації, є конечною підтримкою визволення. Визволення, незалежність, федерація — це три звена в тій самій політичній ланці.

В статті, яку я вже цитував, мадяр Франсіс Гонті слушно спостерігає:

„Основна умова нашого справжнього і тривкого визволення... полягає в цій необхідній і постійній єдності наших націй. Ізольовано ми творимо мозаїку держав і націй, що легко падуть жертвою; об'єднано ми становимо компактне тіло із 150 мільйонів людей*), з величезними господарськими можливостями і поважним військовим потенціялом, спроможне протиставитись будь-яким намаганням опанування чи то з боку росіян чи то з боку німців. Замість того, щоб бути предметом постійного клопоту для світу, наш район став би фактором політичної стабільности. Нашими спільними зусиллями... ми могли б поважно піднести життєвий стандарт населення. Німеччина і Росія теж скористали б при цьому, бо невільництво і недоля сусідів не можуть бути справжніми умовинами для добробуту і щастя будь-якої нації. Єдність наших країн була б ґарантією миру не тільки для нас самих, але і для наших сусідів..."

(Продовження буде).

*) п. Гонті говорячи про 150 мільйонів населення, припускає що Україна і Білорусь становитимуть частину об'єднаної східньо-европейської політичної структури.

НАШ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗДОБУТОК

Свого часу повідомлено, що наш світової слави артист-різьбар Олександер Архипенко створив новий архитвір — погруддя Тараса Шевченка. Першу вістку про це тепер передруковуємо, бо вона багато дечого вияснює щодо цього нового архитвору. Рівночасно п. Архипенко дає деякі свої оригінальні вияснення, чому він це погруддя виконав та чому він плянує дати нашій спільноті та світові зображення інших великих постатей України. При цьому подаємо теж докладні інформації про можливості набуття відбиток цього архитвору в різних величинах і формах та в різних цінах. Робимо це з тою думкою, щоб заохотити наші громади, наші організації, товариства і приватні особи, щоб вони не жаліли цього видатку й прикрасили свої домівки та свої доми мистецьким погруддям того, якому українська нація завдячує своє існування та свій ріст. Придбати погруддя, цей архитвір нашого світової слави мистця, це наш обов'язок, з багатьох мотивів і причин. Закуповуючи погруддя ми не тільки відповімо тим вимогам, про які згадує в своїй статті Архипенко, але й дамо можливість цьому великому мистцеві дати нашій спільноті та нашій і світовій культурі нові архитвори інших українських геніїв. Твір Архипенка прийме та пишатиметься ним кожний музей і кожна мистецька ґалерія в світі. Нам важливо, щоб цей твір був зв'язаний з Україною та українською нацією і її культурою.

Шевченківські березневі дні, в які вступаємо, дають на це окрему нагоду. Наша культура, це основа нашого життя, як національної спільноти. Хай же не буде ні одної нашої установи і ні одного нашого дому, які — відповідно до своєї спроможности — не використали б цієї великої нагоди та зі свого боку причинились до збереження нашого національного сумління, до розвитку нашої культури, до закріплення її живими образами в наших душах та до винесення її в широкий світ.

ПОГРУДДЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА – НОВИЙ АРХІТВІР О. АРХИПЕНКА

(Передрук із „Свободи" ч. 26, 1953).

Ню Йорк. — Світової слави різьбар Олександер Архипенко тількищо закінчив працю над новим своїм архітвором — погруддям Тараса Г. Шевченка. Погруддя, зроблене в оригіналі з воску та в природній величині (20 інчів), представляє поета після повороту із заслання. Це вже третє з черги погруддя генія України долота цього великого майстра. Перше погруддя Шевченка виконав Архипенко в Галивуді в Каліфорнії в 1936 році і воно тепер находиться в міському музеї у Дітройті. Воно представляло поета, що вказував пальцем на Україну, „вдову-сиротину", та закликав до повороту до неї її дітей. Друге погруддя виконав різьбар в Сістел в стейті Вашинґтон на західному побережжі в р. 1937 на замовлення Української Громади в Клівленд, Огайо, для Українського Городу. Погруддя це, оригінал якого находиться в українському музею в Стемфорді, Конетикат, представляє поета з бородою, глибоко задуманого над трагедією України. Обидва ці перші погруддя це власна інтерпретація вигляду Шевченка, яка зустрілась з деякою критикою з боку шевченкознавців. Це й заставило мистця простудіювати щераз основно не тільки всю творчість поета, але і багато дечого, що відноситься до його вигляду й характеру. Простудіювавши творчість поета, — характеристичні подробиці рис його обличчя, проаналізувавши його індивідуальність, п. Архипенко почав працю над цем третім погруддям та виконав його в тонких деталях зовнішнього і внутрішнього вигляду поета. В цьому бюсті узгляднені найтонші риси Шевченкової душі і серця та характеру, як і його зовнішнього вигляду. „Погляньте на його чоло, на його глибоко вдумливі і проникливі очі, на ніс, уста і бороду, на загальний вигляд обличчя, і ви побачите в ньому суворість і гнів та рівночасно добрячість і лагідність, побачите твердість і рівночасно м'якість та шляхетність..."

Олександер Архипенко

ДО МОЇХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯКІВ

Ви могли б спитати мене: чому я виготовив погруддя Тараса Шевченка та чому я пляную дати українській суспільності та світові погруддя інших українських геніїв?

Це тому, бо я вірю, що відображення великих національних геніїв може викликати ідеї та почування, які допоможуть зберегти національне сумління. Ми свідомі того, що дух народу опирається завжди на двох стовпах, одним з яких є політика, а другим культура. Вони не можуть існувати окремо і вони мусять йти та розвиватись впарі, бо один з них піддержує другий і разом вони становлять національну єдність. В цій єдності кожну національно свідому особу можна порівняти з каменем у великій національній будові.

Щоб буди інтеґральною частиною країни, необхідна культурна свідомість. А говорячи про культуру, як національну силу, нам необхідно признати, що наші національні генії, як: Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, Микола Лисенко та інші сконсолідували нашу українську культуру при допомозі своїх творів, які віддають справжній дух і душу українського народу. Своїми творчими умами та своїм тілом вони увіковічнили все те, чим є Україна та що кожний українець повинен носити в своїй душі і в своєму серці.

Олександер Архипенко

Ми знаємо, що українські генії створили. Але ми теж повинні бачити їхні шляхетні обличчя, що відзеркалюють їхні творчі думки та їхній дух. Це заохотить нас шанувати їх, а вшановуючи їх ми самі відчуватимемо зріст нашого національного сумління та нашої національної свідомости. Обов'язком кожного українця мусить бути підтримування такого сумління.

З тою думкою я й приготовив погруддя нашого найбільшого генія Тараса Шевченка. З тою думкою я теж рекомендую всім українським організаціям, товариствам і клюбам та приватним домам, щоб вони жили вприявності образу наших безсмертних геніїв, бо це допоможе їм вдержати наш український дух, піднести нашу національну свідомість та наші культурні ідеали, допоможе нам скріпити фундамент нашої української нації.

Думаю, що всі наші організації та всі наші українські доми й родини погодяться зі мною в тому, що ми постійно повинні перебувати в приявності ідей та образу Тараса Шевченка.

— характеризує сам свій твір маестро, коли ми відвідали його в його студії на Бродвею ч. 1947 в Ню Йорку. Що спонукало п. Архипенка дати цей свій новий архітвір? На цей запит п. Архипенко відповідає: Не тільки критичні завваги відносно двох його попередніх творів, але головно почуття своєї приналежности до української спільноти й бажання дати їй найдосконаліший портрет генія України, головно тепер, коли цього українського велетня намагаються представляти на свій лад ті самі, проти яких в головній мірі був скерований його гнів. Артист бажав дати українській колонії у вільному світі, як і цьому світові, найчистіший образ духового Батька української нації, вможливити їм краще зрозуміти його самого та його творчість, що має вселюдське значення. Так, як в другому портреті відзеркалений трагічний запит „за що тебе сплюндровано, за що, мамо, гинеш", так в цьому третьому портреті пробивається головно віра і пророцтво, що „встане Україна, світ правди засвітить, і помоляться на волі невольничі діти?"

„Як довго Ви працювали над цим погруддям?" — питаємо мистця. Як довго? — повторює він запит і відповідає: „Отак уже з 50 років, — відколи ідеї Шевченка почали доходити до моєї свідомости".

В дальшому мистець виявляє, що він плянує робити з цього погруддя відливи з бронзу та ґіпсу і вможливити нашим громадам та їх організаціям, як і поодиноким громадянам прикрасити і одушевити ним свої приміщення.

САЛЬОМЕЯ КРУШЕЛЬНИЦЬКА

У Львові померла у 80 році життя Сальомея Крушельницька, що при кінці 19-го і на початку 20-го стол. мала славу не тільки найбільшої української співачки взагалі, але й найвизначнішої оперової співачки в Італії та одної з найбільших співачок світу. Наше старше покоління згадує нераз побожно, а то й з пієтизмом, про виступи в операх та на концертових естрадах Сальомеї Крушельницької на переломі 19-го і 20-го сторіч. Багато з нас чуло оповідання про те, як то наші батьки і діди ентузіязмувались чудовим її голосом та незрівняною інтерпретацією виконуваних нею пісень.

Уродилася Сальомея Крушельницька в 1873 р. в селі Біла під самим Тернополем у незвичайно музикальній священичій родині, якої члени визначалися завжди дуже гарними голосами, і то аж до останніх часів. Між ними просто блистів незвичайної краси сопран гарної Сальомеї, яка остаточно переборола різні труднощі і здобула не тільки відповідну музичну освіту, але й мала змогу вишколити свій голос у першоклясних учителів співу. Після того почалась її карієра, що принесла їй незабаром дійсно блискучі успіхи та величезні сценічні тріюмфи. Сальомея Крушельницька виступала довгі роки в найбільших оперних театрах Европи, де здобула собі була велику славу, співаючи партії Мадам Батерфляй в опері під цією назвою Пуччіні, Сальомеї й Електри в операх Штравса, Врунгільди й Ізольди в операх Ваґнера та в інших. Виступала з неменшим успіхом також часто на концертових естрадах, її запрошували нерідко з концертами на свої придворні сцени і тодішні европейські володарі, як напр. російський цар Микола II (що за відспівані нею українські пісні з галицького Поділля обдарував її дорогим перстенем), еспанський король та інші. Було відомо, що таких і інших дорогих дарунків одержала С. Крушельницька за час своєї співацької карієри дуже багато.

Варто ще зазначити, що Сальомея Крушельницька не тільки не цуралася ніколи свого українського походження, але й, де тільки могла, його підкреслювала. Подібно, як великий український співак-тенор Олександер Мишуга, С. Крушельницька приносила славу українському імені серед чужих і тому вони обоє втішалися заслуженою славою також серед своїх.

В 30-тих роках Сальомея Крушельницька вернулася з краю свого довголітнього побуту, Італії, де була одружена з адвокатом Річіоні, до Галичини. Тут дала ще цілу низку концертів у Львові та в більших містах. Мала тоді понад 60 років і її голос, зрозуміла річ, утратив багато зі свого колишнього блиску, сили та свіжости. А проте вона полонювала ще й тоді українських слухачів прегарним виконанням та незрівняною інтерпретацією особливо пісень з Поділля, в чому не міг їй дорівняти ніхто. Перед виїздом на постійний побут до Рідного Краю, в якому мала щість сестер, побувала ще на виступах в ЗДАмерики та у Вінніпеґу в Канаді (грудень 1928 р., заходом Інституту Просвіти).

Про останні роки життя Сальомеї Крушельницької у Львові, де вона мала власний дім, що його збомблено у минулій війні, не знаємо ближче нічого. Можемо тільки догадуватися, що її життя було сумне, трагічно-сумне... Вічна їй пам'ять!

Ів. Німчук.
(„Українські Вісті", Едмонтон, Канада).

Українська Шкільна Рада – на допомогу матерям

(Закінчення зі стор. 2.)

день. Розпитуєте. „От — каже — вчу дома свою дитину читати і писати; прийду з роботи, бараболю обираю, а Івася заставляю читати; мию начиння, він пише, а я наглядаю, як витираю підлоги, він за мною; ще й віршик мусить проказати. Тато помагає, перепитує та кричить, як непослушний чи лінивий. Але як його далі вчити, як нема ні відповідних книжок, ні гарних оповідань. Що було, він уже перечитав".

З таких наочних прикладів приходите до переконання, що ці два типи української матері на еміґрації потребують допомоги. Першій треба помогти отрястися з апатії, на неї треба впливати і то різними організованими способами. (Радієві авдиції, преса, література, контакт з громадянством і ін.). Другій треба вже більш кваліфікованої допомоги у формі методичних матеріялів, достава відповідної лектури, контроля її осягів і ін.

Хтось мусить це робитя, тим керувати, над тим наглядати. Та ж це наша „психологічна війна на виховному фронті"! Українська Шкільна Рада — як один координуючий загальний центр, що дбав би про всі ділянки в цій справі, це одна з найконечніших наших потреб.

Деякі організації і товариства думали про ці справи і шукали розв'язки. (Гляди статтю в „Свободі" з дня 2 березня 1951 р.). Свого часу Матірний Союз Українок видвигнув ідею позаочних курсів для матерей, звертаючись одночасно до Інституту Заочного Навчання при Українському Вільному Університеті для випрацювання таких курсів. Складено провізоричні пляни, одначе з браку грошевих засобів та відповідного апарату ця справа мусіла на якийсь час зупинитись. Одначе українська мати має тепер надію дістати таку допомогу від Української Шкільної Ради. Вона могла б таки змобілізувати всі потрібні до цього засоби, а тоді, можливо, здійснились би мрії матерей про радієві авдиції для дітвори, ляльковий театр, театральні п'єски, педагогічний журнал і ін. необхідні виховні засоби, яких ми ще не маємо, а яких конечно потрібно.

ВШАНУЙМО РІЧНИЦЮ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Безсумніву, що річниця Карпатської України разом з річницею 22 січня 1918 р. і 1 листопада 1918 р. творять Залізний ланцюг соборности українських земель! І саме тому її треба гідно відзначити всюди там, де знаходяться українці у вільному світі.

Цією засадою керувався також Центральний Провід Братства Карпатських Січовиків, який відбув своє засідання під предсідництвом його голови д-ра Степана Росохи в Торонті в днях 15 і 16 січня 1953 і який виніс постанову, що всі представництва, курені і уповноважені Братства КС повинні влаштувати в місяці березні Свята Карпатської України в усіх містах і країнах, де вони находяться. Такі свята вже підготовляються в Канаді в містах: Вінніпеґ, Торонто, Монтреалі, Содбурах, Кенорі. Онт., в Ст. Боніфас та Венкувер, як теж Форт Вілям.

На тому засіданні були затверджені нові курінні, а саме: Михайло Маркуш, Монтреал, Михайло Шіпош, Содбури, Василь Ґелеван, Форт Вілям та Микола Куцин, Ванкувер.

Братство Карпатських Січовиків стоїть на засадах об'єднання всіх творчих визвольно - політичних сил українців на чужині, щоб якнайкраще допомогти Воюючій Україні та визволенню українського народу. Тому попирає і тісно співпрацює з Канаді з Комітетом Українців Канади, а його курені входять, як складові організації до Відділів КУК у Торонті, Вінніпеґу, Кенорі, Онт., а в майбутньому їх вступ підготовляється до Відділів КУК у Монтреалі, Содбурах, Форт Вілям та Ванкувер.

На початку цього року голова центрального проводу відвідав куріні і відбув з членством наради в Торонті, Содбурах, Кенорі та Вінніпеґу. Обговорювано справу пожвавлення праці в осередках Братства, як теж належну підготовку до відсвяткування 15 річниці в наступнім році.

Секретаріят Братства

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

ЗАРОБІТКИ КОЛГОСПНИХ ЛЬОНАРОК

„РУ" (4 лютого) хвалиться, тим, що в колгоспі ім. Сталіна, Ємільчинського району на Житомирщині „до виплати членам ланки льонарок нараховано 176,780 карбованців". Одночасно ця сама газета повідомляє, що „колгосп за здану продукцію одержав понад 692 тисячі крб". Кожний зможе легко вирахувати, що українські робітники мусять працювати на нового „пана" — державу, яка здерла з них 516,840 карбованців. Коли наші селяне працювали самі на себе, то ввесь прибуток був їх, а так земля їхня, праця також їхніх рук, а дохід забирає держава на те, щоб їх і світ поневолювати.

ЩО ГРАЮТЬ В КИЇВСЬКИХ ТЕАТРАХ?

Український драматичний театр ім. Ів. Франка грав 3 лютого „Зелений рай", а четвертого лютого „Порт Артур" (На Тихому океані). Російський драматичний театр ім. Лесі Українки грав у ці самі дні: „Весна в Москве" та „Пигмалион". Як бачимо з заголовків — це сама пропаґанда, крім твору Б. Шова (Піґмальйон).

З Листів до Редакції

Шановний Пане Редакторе!

Я пишу до Вас просто, бо я не дуже письменний, але мені серце наболіло за ту зневагу, яку ми всі самостійники мали на зборах в день Покрови в козачій станиці. Я довго не хотів писати, бо це справа трохи стара, але нам всім серце болить, бо нам не було місця. Хоч більшість там була козаки кубанці, українського походження, то метушилися там ті, що за єдину -неділиму, а не за свободу козацького народу. Лише один генерал у своїй промові подякував козакам, які воювали з червоною навалою і які кров свою пролляли за волю своєї землі. А інші промовці кінчали славленням єдиної великої неділимої. Це була зневага нас всіх, хто прагне свободи козакам і знає звідки прийшов народ до Кубані, що кубанці це потомки славних українських запорозхких козаків. Отож нехай ті, що проти свободи козацької землі, запитають яких тільки хочуть вільних народів, чи ті народи побажають бути в неволі у Москви. Я ручу, що ніхто з вільних націй цього не захоче. Не хоче цього і наша земля, з її біленькими хатками і вишневими садками, де ллється срібло наших тихих річок і де колись жив щасливий народ, доки не захопили його під свою владу люті москалі.

Кубанський козак П. Світлий.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бофало, Н. Й.

Свято Української Державности

Свято Української Державности приготоване відділом УККА під проводом окремого ділового Комітету, відбулося в неділю 25 січня. Цього дня перед полуднем були відслужені у всіх українських церквах Бофала й околиці торжественні Богослужби в намірені українського народу, а вечером у Клайнганс Мюзік Гол відбулася друга частина свята. Від імени Комітету відкрили свято в заступстві голови ділового комітету п. О. Слотюка, який два дні перед святом мав автомобілевий випадок і був у лікарні, адв. М. Макогон та інж. О. Криницький (в англ. й українських мовах), а хор УККА відспівав американський гимн і Молитву із „Запорожця за Дунаєм". Дві промови проф. З. Сагана (українською мовою) і В. Чопика (англійською мовою) насвітлили основу та значення історичних дат 22 січня 1918 і 1919 рр. та змальовали боротьбу українського народу з московським загарбником. Американець інж. Гелов поділився своїми споминами про Україну з років 1934 і 1948, коли то він перебував в Україні, працюючи як інженер при будові і відбудові Дніпрельстану.

В мистецькій частині свята виступив як гість оперний мистець М. Голинський, виконуючи М. Лисенка „Ой Дніпре" та Гайворонського „Козаче мій", а кромі цього сольову партію в хоровій точці „Молитва" з „Запорожця за Дунаєм". Помітне враження викликала мистецька декламація п-ні Ірини Лаврівської навіть у цих американців, що не розуміють української мови. Дітючий танковий гурт, вишколений на курсах Авраменка, виконав під проводом п-ні Ганець чотири танки, збираючи заслужені оплески. По відчитанні опрацьованих резолюцій українською й англійською мовами (інж. Криницький і адв. Макогон) закінчив свято хор УККА бадьорою піснею Воробкевича та українським гимном.

У мистецьке виконання програми вложили багато праці хористи під проводом диригента д-ра Р. Ставничого і проф. В. Безкоровайний, який виконав фортепіянові партії в сольових і хорових точках, а також проводив оркестральним ансамблем до танків.

Сцена була прикрашена національними прапорами та Великим Гербом України виконаним п. М. Борачком.

У зв'язку зі святом роздано у місті 10,000 летючок англійською мовою з відомостями про Україну та її боротьбу, а також влаштовано виставку народного мистецтва у вітрині фірми Едамс. В часі Свята у фоє музичної галі була виставка англомовних книжок про Україну.

Молоді спортовці процюють

Дружина столової сиктівки (стук-пук) при Українськім Клюбі „Наша Хата" має вже свою заслужену славу серед бофальських спортовців, а славу цю здобула своїми неодноразовими перемогами. Останньо в турнірі за першенство м. Бофало, спонзорованім "Buffalo Evening News", який відбувся в днях 12, 13 і 14 лютого, взяло участь понад 60 змагунів різних національностей, а серед них чотири змагуни - українці. По усіх розгрaних, наша чвірка увійшла до фіналу і забрала нагороди: 7 чаш з усіх 8 призначених до вигрaння. Перше місце за мистецтво хлопців дістав Микола Щербак, друге Микола Шевчишин. За мистецтво мужчин друге місце зайняв знову Микола Шевчишин. За мистецтво „дебля" — мужчин браття Тарас та Іван Гунчак здобули перше місце, а М. Щербак та М. Шевчишин друге. В часописі "Evening News" появилася замітка про цей турнір та фотознимка переможців.

Молодим змагунам, що попри своїми шкільними зайняттями находять час для культурного спорту, бажаємо дальшої витривалости та нових успіхів.

О. З.

РОЗШУКИ

МАКСИМОВА КОНДРАТА сина Андрія з села Ватинець, Гороховського повіту, який виїхав до Америки по першій світовій війні — шукає земляк. Хто знає про нього прошу писати на адресу: Миколай Савицький, 91 — 14 102 Street, Richmond Hill, N. Y.

ті, піддержує всякі позитивні прояви праці української суспільности і займається збіркою Національного Датку чи пожертв на Народний Фонд.

3. Зі своїх незначних фондів відділ закупив Енциклопедію українознавства, Слово о Полку Ігоревім та інші видання. Кромі того Збори призначили суму $100 для розподілу на добродійні цілі.

4. При відділі існує „Братський Допомоговий Фонд" для осиротілих дітей, на сплату їх обезпечених поліс, а також і для старших членів, потребуючих негайної і конечної помочі.

Зголошення вносити на руки опікуна Фонду д-р Ілії Макуха, 871 N. 7-th St. Phila. 23, Pa.

До нової Управи вибрано: Мгр. Роман Дяків —предсідник, Д-р Юрій Мачук — містопредсідник, Осип Бакай — секретар, Мгр. Роман Книш — скарбник.

До Контрольної Комісії: п. Юрій Гаврилів, Д-р Іван Олексишин і п. Нестор Суп. На опікуна Братського Допомогового Фонду — Д-р Ілія Макуха.

Збори рішили подати до відома всім членам слідуюче:

1. Побір складок і полагоджування інших справ відбуватиметься на протязі 1953 року в третю і четверту неділю, кожного місяця, в год. від 12 до 2 по пол. в Українськім Клюбі, при 841 N. Franklin St.

Члени, які мешкають поза Філадельфією, а також і інші, можуть далі надсилати свої складки поштою на адресу відділу, 846 Beechwood St. Phila. 30, Pa.

Не буде побору вкладок по домах і висилання писемних пригадок, з причин великої витрати часу і коштів, а навіть фізичної неможливости.

2. Вкладки мусять бути вплачені з початком платничого періоду, то є з початком місяця, чвертьріччя, або дальших відступів часу, оскільки їх платність так поділено. Післяплати в обезпеченських вкладках не має. Цього вимагає статут і стейтові обезпеченські приписи.

Залеглости створюють ще й утруднення в місячних розрахунках і спричинюють багато непотрібної праці, бо для таких членів треба провадити окремі рахунки задовжень, як в Централі, так і в Відділі.

Залеглості є також зі шкодою для члена, бо нагромаджують непотрібні задовження, які пізніше тяжко сплатити, а в додатку посплаблюють привілеї члена до позик, запомог і т. п.

Члени, які будуть залягати з вкладками мусять бути суспендовані.

3. В цілі улегшення вплати вкладок пропонуємо нашим членам переставитись на квартальні, піврічні або й річні вкладки. Це заощадило б багато часу і коштів. При вкладках платних на довший обсяг часу є і певна знижка, з огляду на зменшення бюрової праці в Централі.

Збори взивають всіх тих членів, які ще, не вплатили одноразового долярового датку на сплату „Союзівки", щоб при найближчій нагоді виконали той обов'язок і причинились до скорого урухомлення тої Випочинкової Оселі.

Управа Відділу

Філаделфія, Па.

Комунікат Відділу 430 УНСоюзу

Дня 8 лютого відбулись V Річні Збори Т-ва „Дністер", 430 відділу У.Н.С. в Філадельфії, на яких вислухано звітів з діяльности Управи і Контрольної Комісії, обговорено ряд справ, та винесено відповідні рішення, для добра організації і її членів.

В висліді звітів і дискусії ствердженo:

1. Діяльність відділу проявлялась дальшою позитивною і успішною працею, а доказом того є, що відділ на протязі свого 5-літнього існування розмірів великих відділів і тим самим нова еміграція здобула відповідне місце в Українськім Народнім Союзі.

2. Відділ є членом важніших наших організацій, бере активну участь в їх діяльнос-

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В АРГЕНТІНІ

НОВА УКРАЇНСЬКА ДЕНТИСТКА

Панна Марія Ярославська, що студіювала дентистику в Україні, приїхавши до Аргентіни, не занедбала своїх студій, але, поборюючи величезні труднощі, що їх зустрічають тут наші люди через невизнавання аргентінськими властями европейських дипломів, величезним напруженням волі здобула аргентінський диплом і вже відчинила свій дентистичний кабінет в Б. Айресі.

ДИТЯЧА ВАКАЦІЙНА ОСЕЛЯ КОЛО БУЕНОС АЙРЕС

200 кілометрів від Буенос Айресу, в гарній надморській місцевості, зорганізували оо. Василіяни на горбку під рісом, вакаційну оселю для української дітвори. Марійська Дружина зайнялася збіркою, щоб вивінувати оселю обставою.

В БРАЗІЛІЇ

ВЕРТЕП У ПРУДЕНТОПОЛІ

Аматорська група в Прудентополі 18 січня влаштувала „Вертеп", який пройшов з повним успіхом. Сцена була мистецьки оформлена, виставу режисерував дир. Ю. Галат.

КОНФЕРЕНЦІЯ СУМ-у

В днях 17 і 18 січня ц. р. в Куритібі відбулася перша Конференція СУМ-у в Бразілії. Конференцію скликав уповноважений СУМ-у на Бразілію п. Володимир Галат. У конференції брали участь делегати: Сан Павло, Курітіба й Понта Гросси.

СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ В КУРІТІБІ

31 січня відбулася в Курітібі Святочна Академія для відзначення Роковин Соборности й Незалежности України. В цій Академії взяли участь усі українці без різниці віровизнання.

ЗУСТРІЧ МІН. В. ГЕРРИСА З УКРАЇНСЬКИМ ГРОМАДЯНСТВОМ

В неділю, 8 лютого ц. р., попол., відбулася в залі української католицької церкви св. О. Николая в Торонті святочна зустріч міністра іміграції й горожанства, Волтера Герриса, з місцевим українським громадянством.

Зустріч цю зорганізував торонтський Відділ Комітету Українців Канади, а взяло в ньому участь около 250 учасників, поміж якими було багато провідних національно - політичних діячів з різних організацій, що входять у склад КУК-а.

З промовами виступали голова місц. КУК, адв., Штокало, який привітав гостя від імени всього українського громадянства, якому водночас накреслив коротеньку сильветку міністра як людини і державного керівника, та посол Іван Дікур, який закликав українське громадянство до єдности, як найважливішої передумови вдержання наших дотеперішніх досягнень в усіх ділянках громадського життя і розбудови цих досягнень в майбутньому.

Головну промову виголосив сам міністер Геррис, який вітав українське громадянство і висказав радість, що може особисто з ним зустрінутись. В промові накреслив він програму свого відношення до української етнічної групи в Канаді, підкреслюючи, що в цій програмі немає мови про якусь асиміляцію, а йде тільки про інтеграцію, тобто про включення української, як і інших етнічних груп в економічне, культурне і державно-політичне життя Канади, залишаючи їм їх релігійні, культурні і національні особливості, що їх вони можуть свобідно культивувати і розвивати. Добрий канадієць, що працює для сили і великого майбутнього Канади та готовий стати до оборони її свободи і її державного ладу з оружжям в руці, може бути водночас і дνобрим українцем та щирим українським патріотом. Такі конклюзії можна було витягнути з промови міністра, представника канадійського уряду.

Промову міністра приявні прийняли горячими оплесками.

Вечорі на честь гостя влаштувив КУК бенкет у Кінг Едвард Готелю. Взяло в ньому участь около 50 учасників з культурного і політичного світу, українців і англійців.

УКРАЇНЕЦЬ КАНДИДУЄ ДО ОТАВИ

Онтеріо вибрало вже одного посла до Отави (п. Старчевського з Ошави), тепер постановило вислати ще одного, йому в підмогу. Дня 29 січня ц. р., конвенція Поступово - Консервативної Партії виборчої округи Тринити вибрала своїм кандидатом до домініяльного парляменту сотника Канад. Армії, п. Святослава Фроляка. На конвенції було значне число присутніх українців. Головою пост.-конс. організації округи Тринити є п. Баб Мартин.

В КАНАДІ

УКРАЇНСЬКІ ДЕНТИСТИ ВЧАТЬ В УНІВЕРСИТЕТІ

Українські лікарі - дентисти можуть похвалитися черговим успіхом, який добре свідчить про високу якість та творче наснаження наших фахових сил: на дентистичному факультеті університету в Торонті викладають у цьому році аж три зубні лікарі з наших земляків, а саме д-р Богдан Никифорук, д-р Петро Смильський і д-р Михайло Луцик. Усі вони відомі українській громаді не тільки, як видатні лікарі, але й жертвенні та активні громадяни.

ЮВІЛЕЙ ВИЗНАЧНОГО АКТОРА

В неділю, 1 лютого ц. р. Торонто святкувало 50-ліття сценічної праці Михайла Тагаїва, що під цю пору є артистом і режисером Українського Народного Театру в Торонті.

Артист Михайло Тагаїв працював в різних театрах у Наддніпрянській Україні, під рукою наших великих мистців сцени, вітворюючи безсмертні типи нашого історичного - побутового репертуару з великою майстерністю. В лельних ролях цього театрального жанру він ще й досі неперевершений.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

МОНЕСЕН, ПА. — Вр. св. Ап. Петра і Павла, від. 338, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 8. березня, о год. 1:30 по пол., в укр. галі на 2-ій вул. і Скунмекер Евеню. Просяться всіх членів прийти і вирівняти свої місячні вкладки. — П. Янковський, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Квартальні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 158, відбудуться в пятницю, 6. березня, о год. 8. ввечорі, в Укр. Нац. Домі. Обовязком всіх членів прибути, бо маємо важні справи до полагодження. — Ю. Павчак, гол.; М. Баглай, фін. секр.; С. Глушко, кас.; М. Кіт, рек. секр.

СИРАКЮЗ, Н .Й. — Місячні збори Тов. „Українська Січ" від. 39 відбудуться в неділю, 8. березня, о год. 3. по полудні, в залі У. Н. Дому. Рівнож повідомляється, що на річних зборах 11. січня вибрано Управу на рік 1953, а саме: М. Клосик, предс.; О. Шмокалюк, заст. І. Пиндус, рек. секр.; В. Ребвюк, заст.; В. Осухівський, фін. секр.; І. Несюк, заст.; І. Півтів, кас.; П. Панасишин, заст. Контрольна Комісія: Я. Клачко, Д. Орнянин і І. Шушняк. Надзирателі хворих: С. Монастирський, А. Капчук, А. Вага і А. Костишин. Всіх членів просить на збори ласкаво просить — Управа.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. „Сокіл", від. 336, відбудуться в неділю, 8. березня, о год. 1. по полудні в залі У. Н. Домі. Проситься членів прийти на збори та вплатити належні вкладки. — Є. Дзядига, рек. секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Управа Тов. ім. Д. Вітовського, від. 301 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 8. березня в залі при церкві св. Володимира, 2238 W. Carter St., о год. 12:30 в полудне. Просимо всіх членів взяти якнайчисленнішу участь і використати зборм для вплати вкладок. — Управа.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Відділ 94, ім. М. Шашкевича повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 8. березня, в залі У.Д.К. 2376 при вулиці Greiling, о год. 1:30 по полудні. Проситься всіх членів прийти на збори. — М. Мандрух, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Подається до відома, що місячні збори Тов. І. Франка, від. 334 відбудуться в неділю, 8. березня, о год. 1. пополудні в салі У. Н. Дому 2255 W. 14th St. Проситься всіх членів бути присутніми на цих зборах. — М. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.; Р. Марциняк, рек. секр.

НОНГСТАВН, О. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 8. березня, о год. 3. по полудні в своїй залі 914 Франклін Евеню. Проситься всіх членів явитись на тих зборах, бо є важні справи до вирішення. Хто ще не отримав нових статутів УНСоюзу, може їх дістати на зборах. Подається до відома, що на зборах ухвалено що секретар не буде ходити за вкладками, але члени мають обов'язково приходити на збори. Ухвалено також відсвяткувати річницю власної Галі, на яку кожний член обовязаний закупити тікет. — М. Мушинський, предс.; Д. Войтович, кас.; І. Павловський, секр.

Посмертні Згадки

СЕРГІЙ ПЕРЕПЕЛИЦЯ, член Тов. Запорозька Січ, від. 367 УНСоюзу, помер по короткій недузі в 53. році життя в Рачестер, Н. Й. Уроджений у Сталіно, Україна. Помер 31. січня. Полишив у смутку жену Марію. Похорон відбувся 2. лютого при участи родини, знайомих і членів Тов. Похований на Riverside Cemetery. — В. И. П.!

В. Попович, секр.

ГРИГОРІЙ ШУЛЬКА, довголітній член і урядник Бр. Пресв. Тройці, від. 320 УН Союзу в Балтимор, Мд., помер 6. лютого 1953 р., у 65 році життя. Покійний походив зі села Юзефівка, Тернопіль, Галичина. Полишив в смутку дружину Анну і синів Петра, Івана і Теодора, всі є членами УНС. Покійний вступив до Союзу в 1917 р., був жертвенний і брав живу участь в Союзових і народних справах. Вшановуючи Його пам'ять, члени відділу на місячних зборах 15. лютого зложили $20, а відділ від себе $10, разом $30, замість квітів на домовину Покійного для „Залишенців в Европі" Гроші передано до УКК. Похорон відбувся 10. лютого з погребового заведення при участі родини, членів і знайомих до Укр. Гр. Кат. Церкви св. Михайла, а відтак на цвинтар св. Михайла. — В. И. П.!

Управа.

ПОДЯКА

Зворушена до глибини душі численними висловами співчуття надісланими після смерти найдорожчого мойого брата бл. п. ГРИГОРА ОЛЕСНИЦЬКОГО, б. адвоката в Золочеві й сотника УГА, пересилаю всім Приятелям і Знайомим найсердечнішу свою подяку. Зокрема дякую тим, добрим Приятелям, що щиро зайнялись Покійним під час Його недуги й тим, що відвідували Його сперш, вдома, потім у лікарні; дякую теж усім приявним на похоронах, а представникам Тов. Українських Адвокатів та Українського Вояцтва дякую за прощальне надгробне слово. Нехай Бог заплатить!

Емілія з Олесницьких Дрогомирецька з рідньою.

ТАРЗАН, ч. 3021. Слід попелу.

Залишаючи спалене село Госа, Тарзан і Мювіро поспішали в напрямі до торговельної станиці Донaльда МекНаба.

„Через те, що торговці невільниками поплили вгору річки Люкені", зауважував Тарзан, „вони мусіли йти повз торговельну станицю Донaльда МекНаба. Він матиме більше інформацій".

„Га!", похмуро мимрив Мювіро, „Ми знаходимо тільки руїни по п'ятах цих злих людей!" В дикому гніві Тарзан, в зловісній мовчанці оглядав руїни.